

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Folketingets Retsudvalg
Christiansborg
1240 København K

Gammeltoft 22
DK-1457 København K

Tlf. +45 33 13 25 12
Fax +45 33 13 07 17

www.ombudsmanden.dk
post@ombudsmanden.dk

Personlig henvendelse: 10-15
Telefonisk henvendelse:
Man-tors 9-16, fre 9-15

Spørgsmål nr. 1029 fra Folketingets Retsudvalg (Aim. del) af 18. august 2008

? > 8 APR, 2009

Med henvisning til det ovennævnte spørgsmål sender jeg til Retsudvalgets orientering en kopi af mit brev af dags dato til bl.a. Justitsministeriet om anvendelsen af politiets venterum til anbringelse af anholdte.

J.nr. 2008-3353-617/LF
Bedes oplyst ved henvendelse

Dok.nr. 10

Med venlig hilsen

+ bilag

/ Hans Gammeltoft-Hansen

Justitsministeriet
Slothoimsgade 10
1216 København K

Rigspolitiet
Polititorvet 14
1780 København V

Syd- og Sønderjyllands Politi
Kirkegade 76
6700 Esbjerg

Direktoratet for Kriminalforsorgen
Strandgade 100
1401 København K

*Opi

Gammeltorv 22
DK-1457 København K

Tlf. +4533132512
Fax +45 33 13 07 17

www.ombudsmanden.dk
post@ombudsmanden.dk

Personlig henvendelse: 10-15
Telefonisk henvendelse:
Man-tors 9-16, fre9-15

28 APR. 2009

J.nr. 2008-3353-617/LF
Bedes oplyst ved henvendelse

Dok.nr. 6

Anvendelse af politiets venterum til anbringelse af anholdte

1. Med henvisning til bestemmelsen i ombudsmandslovens § 17, stk. 1, skrev jeg den 3. oktober 2008 således til Justitsministeriet:

"Som svar på spørgsmål nr. 1029 fra Folketingets Retsudvalg (Aim. del) anførte Justitsministeriet følgende den 11. september 2008:

'Rigspolitiet har til brug for besvarelsen indhentet en udtalelse fra Syd- og Sønderjyllands Politi, som bl.a. har oplyst, at politiet som følge af den midlertidige lukning af arresthuset i Aabenraa har fået en mindre stigning i arbejdsbelastningen.

Til belysning af den øgede arbejdsbelastning kan det oplyses, at det i 2008 i 5 tilfælde har været nødvendigt for politiet at anbringe den anholdte i venterum på politistationerne med døgnbetjening i Aabenraa og Esbjerg, idet der ikke var ledige pladser i arresthuse inden for en køreafstand, som muliggjorde, at anholdte rettidigt ville kunne afhøres og fremstilles i grundlovsforhør den efterfølgende dag.'

Jeg henviser til Justitsministeriets sag j.nr. 2003-11170/10-0001 og til mit brev af 15. januar 2004 til Politimesteren i Vordingborg.

Idet jeg henviser til bestemmelsen i ombudsmandslovens § 17, stk. 1, anmoder jeg om en udtalelse hvoraf også fremgår den tidsmæssige udstrækning af de 5 anbringelser. Jeg beder også om at modtage oplysning om målene på venterummene, herunder briksen i rummene, og oplysning om i hvilket omfang der er sket forplejning af de anholdte."

2. I det nævnte brev af 15. januar 2004 til Politimesteren i Vordingborg (med kopi til bl.a. Justitsministeriet) udtalte jeg følgende:

"At varetægtsarrestanter kortvarigt anbringes i venterum, f.eks. i forbindelse med behandling af sager ved domstolene, giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Jeg forstår politimesterens, Rigspolitechefens og Justitsministeriets udtalelser således at det er disse myndigheders opfattelse at politiets venterum ikke kan anvendes til overnatning.

Denne opfattelse er jeg enig i. Jeg gør i øvrigt opmærksom på at jeg fra Folketingets Ombudsmands inspektionsvirksomhed har kendskab til venterum der har en sådan størrelse og indretning at overnatning slet ikke vil kunne lade sig gøre.

Jeg forstår at det er myndighedernes opfattelse at anbringelse af [...] i venterummet i tiden fra den 10. december 2002 kl. 19.30 til den 11. december 2002 kl. 9.45 er beklagelig.

Denne opfattelse er jeg enig i.

Når Rigspolitechefen og Justitsministeriet desuagtet ikke har fundet at der er grundlag for at udtale kritik af Politimesteren i Vordingborg, skyldes det sagens helt specielle omstændigheder, herunder

- forløbet op til at spørgsmålet om eventuel fristforlængelse skulle beslattes,
- det forhold at der var overbelægning i Arresthuset i Vordingborg, og at der ikke var plads i nærliggende arresthuse,
- den særlige situation som politiet og kriminalforsorgen be fandt sig i på grund af EU-møder i hovedstadsområdet, og
- venterummets størrelse og udstyr.

Efter omstændighederne finder heller ikke jeg at have fuldt tilstrækkeligt grundlag for at udtale kritik af Politimesteren i Vordingborg.

Med hensyn til spørgsmålet om hvorvidt [...] i fornødent omfang under opholdet i venterummet blev tilbudt kost, må jeg konstatere at dette spørgsmål ikke lader sig endeligt afklare. Jeg foretager ikke videre vedrørende dette spørgsmål."

3. Syd- og Sønderjyllands Politi har i en udtalelse af 18. december 2008 anført følgende:

"Syd- og Sønderjyllands Politi har gennemgået de fem tilfælde og kan udtale følgende:

Af sagen 3300-81270-00051 fremgår, at pågældende som minimum var venterumsanbragt i 11 timer og 25 minutter i et detentionslokale på politigården i Esbjerg. Det nøjagtige tidsrum for venterumsanbringelsen kan beklageligvis ikke angives, fordi oplysningerne ikke kan dokumenteres eller oplyses. Tidsrummet for venterumsanbringelsen er beregnet ved, at den i Google Maps rutevejledning anførte køretid mellem anholdelsesstedet og politigården i Esbjerg er fratrukket det tidsrum, i hvilket pågældende blev anholdt.

Baggrunden for anbringelsen i venterum må antages at have været manglende arresthuspladser, idet det i døgnrapporten er anført, at der ingen pladser var i arresthuse.

Venterumsanbringelsen fandt sted i et detentionslokale, der måler 3,18 m x 2,61 m svarende til 8,12 m², idet rummets ene hjørne er skråt. Der forefindes ikke briks i detentionslokalet, der i stedet er udstyret med madras og tæppe.

Det fremgår af døgnrapporten, at der blev tilbudt morgenmad mellem kl. 08.20 og kl. 09.19; men den venterumsanbragte ønskede ikke at modtage noget.

Af sagen 3700-75606-00433-08 fremgår, at to anholdte som minimum var venterumsanbragte i 9 timer og 55 minutter i henholdsvis et venterum og et detentionslokale på politigården i Aabenraa. Det nøjagtige tidsrum for venterumsanbringelsen kan beklageligvis ikke angives, fordi oplysningerne ikke kan dokumenteres eller oplyses, udover at tidspunktet for afslutningen af politiets opgave med at anbringe de anholdte fremgår af døgnrapporten. Tidsrummet for venterumsanbringelsen er beregnet ud fra det i sagen anførte tidspunkt for anbringelsen i venterum, tidspunktet for afslutning af sidste afhøring af de

anholdte, den i Google Maps rutevejledning anførte køretid mellem politigårdens i Aabenraa og Retten i Sønderborg, tidspunktet for fremstilling i Grundlovsforhør, samt tid til samtale med forsvarer inden retsmødet.

Baggrunden for anbringelsen i venterum må antages at have været manglende arresthusplads, idet vagtcentralen i døgnrapporten har anført, at der ikke var ledige pladser i arresthusene i politikredsen samt kun en enkelt plads i Kolding Arrest.

Venterumsanbringelsen af den ene i sagen anholdte fandt sted i et venterum, der måler 2,80 m x 1,98 m svarende til 5,54 m². Der forefindes ikke briks i venterummet, der i stedet er udstyret med en bæk målende 1,98 m x 0,48 m. Venterumsanbringelsen af den anden i sagen anholdte fandt sted i et af to detentionslokaler, der måler henholdsvis 3,52 m og 1,95 m svarende til 6,86 m², henholdsvis 3,52 m x 1,85 m svarende til 6,5 m². Beklageligvis foreligger der ingen dokumentation eller oplysninger om, i hvilket af de to detentionslokaler, pågældende var anbragt. Ingen af detentionslokalerne er forsynet med briks. I stedet er detentionslokalerne udstyret med madras og tæppe.

Der serveres mad ved længerevarende venterumsanbringelser på politigården i Aabenraa. De venterumsanbragte må således antages at have modtaget morgenmad under venterumsanbringelsen. Beklageligvis forefindes ingen dokumentation eller oplysninger om bispisning vedrørende den beskrevne venterumsanbringelse.

Af sagen 3300-84143-00022-08 fremgår, at pågældende som minimum har været venterumsanbragt i 15 timer og 35 minutter i et venterum i Udlændingekontrolafdelingen i Padborg.

Baggrunden for venterumsanbringelsen må antages at være manglende arresthusplads, idet vagtcentralen i døgnrapporten har anført, at nærmeste, ledige arresthusplads var i Odense.

Venterumsanbringelsen fandt sted i et venterum, der måler 3,40 m x 2,36 m svarende til 8,02 m². I venterummet forefindes en briks målende 2,0 m x 0,57 m, en madras og et tæppe.

Der serveres morgenmad for nattens anholdte i Udlændingekontrolafdelingen. Den venterumsanbragte må således antages at have modtaget morgenmad. Beklageligvis forefindes ingen dokumentation eller oplysninger om bispisning vedrørende den beskrevne venterumsanbringelse.

Af sagen 3300-76319-00027-08 fremgår, at to anholdte, når tid til transport og afhøring fraregnes, som minimum var venterumsanbragte i henholdsvis 11 timer og 48 minutter, henholdsvis 11 timer og 58 minutter i henholdsvis et venterum og et detentionslokale på politigården i Esbjerg.

Baggrunden for anbringelsen i venterum må antages at have været manglende arresthuspladser, idet vagtchefen i døgnrapporten har anført, at det ikke var muligt at finde ledige pladser i arrester i kredsene, og at Tønder Arrest havde oplyst, at der var ledige pladser i Ålborg.

Venterumsanbringelsen af den ene i sagen anholdte fandt sted i et venterum, der måler 2,60 m x 1,68 m svarende til 4,37 m². Der forefindes ikke briks i venterummet, der i stedet er udstyret med en bænk, der måler 2,6 m x 0,6 m. Venterumsanbringelsen af den anden i sagen anholdte fandt sted i et detentionslokale, der måler 3,18 m x 2,61 m svarende til 8,12 m², idet rummets ene hjørne er skråt. Der forefindes ikke briks i detentionslokalet. I stedet blev madras og tæppe udleveret.

Vagtchefen har i døgnrapporten anført, at der blev bestilt morgenmad i arresthuset i Esbjerg. De venterumsanbragte må således antages at have modtaget morgenmad under venterumsanbringelsen.

Af sagen 3300-75212-00279-08 fremgår, at pågældende, når tid til transport og afhøring fraregnes, som minimum var venterumsanbragt sammenlagt i 10 timer, heraf 3 timer i et venterum på politigården i Sønderborg og 7 timer i et detentionslokale på politigården i Aabenraa.

Baggrunden for den kortvarige venterumsanbringelse i Sønderborg var hensynet til efterforskningen, medens baggrunden for den længerevarende venterumsanbringelse i Aabenraa må antages at have været manglende arresthuspladser i relevant køreafstand til den senere fremstilling i Retten i Sønderborg på et på anbringelsestidspunktet endnu ikke fastlagt tidspunkt. Det er til brug ved udtalelsen oplyst, at vagtchefen inden venterumsanbringelsen forgæves havde undersøgt, om der var ledige arresthuspladser i Sønderborg eller andre nærliggende, åbne arresthuse.

Den kortvarige venterumsanbringelse fandt sted i et venterum, der måler 2,75 m x 1,65 m svarende til 4,54 m². 1 venterummet forefindes en træbriks målende 2,00 m x 0,55 m. Den længerevarende venterumsanbringelse fandt sted i et detentionslokale, der måler 3,52 m x

1,95 m svarende til 6,86 m². I detentionslokalet forefindes ikke briks. I stedet stilles madras og tæppe til rådighed.

Der serveres mad ved længerevarende venterumsanbringelser på politigårdens i Aabenraa. Den venterumsanbragte må således antages at have modtaget morgenmad under venterumsanbringelsen. Beklageligvis forefindes ingen dokumentation eller oplysninger om bespisning vedrørende den beskrevne venterumsanbringelse.

Syd- og Sønderjyllands Politi skal beklage, at det i ovennævnte 5 tilfælde på grund af den midlertidige lukning af arresthuset i Aabenraa var nødvendigt at anbringe anholdte i venterum og detentioner på politistationerne med døgnbetjening i Aabenraa og Esbjerg, idet der ikke var ledige pladser i arresthuse inden foren køreafstand, som muliggjorde rettidig afhøring og fremstilling i Grundlovsforhør den efterfølgende dag.

Under hensyntagen til, at det til brug ved udtalelsen beklageligvis har vist sig vanskeligt at fremskaffe faktuelle oplysninger og dokumentation om den tidsmæssige udstrækning af venterumsanbringelsen, og om der er blevet tilbudt og ydet forplejning, har Syd- og Sønderjyllands Politi revideret de hidtil gældende instrukser for håndtering af detentionsanbringelser, anbringelse af anholdte med videre, således at reglerne for venterumsanbringelser - herunder længerevarende som følge af særlige, konkrete forhold og kravene til dokumentation i sådanne situationer - er blevet præciseret.

Kopi af den Instruks af 18. december 2008 for håndtering af detentionsanbringelser, anbringelse af anholdte m.v. i Syd- og Sønderjyllands politikreds vedlægges."

4. Den nævnte instruks af 18. december 2008 indeholder bestemmelser om håndtering af detentionsanbringelser, anbringelse af anholdte m.v. i Syd- og Sønderjyllands politikreds. Om anbringelse af "Anholdte i øvrigt" i instruksens punkt 3.4 er anført følgende:

"Hvis der sker anholdelse af personer, som ikke er frihedsberøvet i medfør af KDG II, nr. 55, kan disse personer ikke anbringes i detentionen.

Hvis det skønnes nødvendigt at opretholde frihedsberøvelsen i en længere periode - f.eks. til næste morgen - skal disse anholdte som udgangspunkt anbringes i arresten.

Anholdte skal forsøges anbragt i det arresthus, som normalt anvendes af den station, hvor anholdelsen er foretaget - eller hvor det i øvrigt skønnes mest hensigtsmæssigt eller muligt.

Hvis der opstår en konkret situation, som betyder, at der ikke er ledige arresthuspladser her i kredsen og i nabokredsene til anholdte, som typisk skal overnatte m.h.p. fremstilling i Grundlovsforhør den næste dag - og nærmeste ledige arresthusplads er placeret i meget lang køreafstand fra politikredsen - som f.eks. på Sjælland eller Lolland-Falster - kan der undtagelsesvis opstå en situation, hvor alene transporttiden frem og tilbage til et sådant arresthus, kan betyde, at der ikke er en reel mulighed for at anbringe den anholdte i et arresthus. I disse tilfælde kan den anholdte undtagelsesvis i stedet anbringes i venterum (læs: detentionen) for overnatning.

Det er i den forbindelse vigtigt at gøre opmærksom på, at venterum helt primært er beregnet til kortvarige ophold af personer, som venter på, at vi kan afhøre den pågældende - eller til kortvarige ophold af personer i øvrigt.

Venterum er således ikke beregnet til længerevarende tilbageholdelse af personer. Der findes ingen venterum her i kredsen, som er egnet til længerevarende tilbageholdelse af personer.

Med baggrund i ovennævnte betragtninger skal anholdte, som kræver en længerevarende tilbageholdelse - f.eks. m.h.p. fremstilling i Grundlovsforhør den næste dag, som altovervejende hovedregel fortsat anbringes i et arresthus.

Hvis ikke transporten aktuelt kan honoreres af det tjenestegørende personale, kan der ske tilkaldelse af yderligt personale. Manglende ressourcer er derfor ikke alene grund til, at den anholdte ikke anbringes i et arresthus - selv om arresthuset er beliggende i forholdsvis stor afstand fra politikredsen.

Hvis situationen - ud fra en konkret samlet vurdering - alligevel tilsi-ger, at den pågældende alternativt anbringes i venterum (læs: Detentionen) i stedet for i et arresthus, skal dispositionen i hvert tilfælde anføres, begrundes og dokumenteres på døgnrapporten.

Dokumentationen skal minimum indeholde oplysninger om følgende forhold:

- > Baggrunden og formålet med anbringelsen i venterum (Detentionen)

- > Beskrivelse af det venterum (detentionslokale), som har været anvendt - herunder, hvad der i rummet har været til rådighed
- > Forplejning
- > Hvor langt tid den anholdte har været anbragt i lokalet
- > Andre relevante oplysninger

I de nævnte situationer skal den anholdte som udgangspunkt altid tilbydes fortæring - minimum i forbindelse med de normale tidspunkter for indtagelse af hovedmåltider (morgen, middag og aften) samt i situationer, hvor den anholdte anmoder herom, ligesom der i lokalet skal forefindes sovemadras og tilstrækkeligt med tæpper m.v. - således at opholdet bliver gennemført med så få ulemper for den anholdte, som muligt."

5. Rigspolitichefen har i en udtalelse af 14. januar 2009 anført følgende:

"I samtlige tilfælde har der efter det oplyste været mulighed for, at den anholdte kunne ligge på en briks/bænk eller en madras.

Syd- og Sønderjyllands Politi har kun delvist kunne dokumentere, hvorvidt de anholdte blev tilbudt bespisning, men er af den opfattelse, at dette er sket i samtlige tilfælde, da dette er fast praksis.

Den nærmere baggrund for anbringelserne i venterum har ligeledes kun delvist kunne dokumenteres af politikredsen, som tilskriver samtlige tilfælde, at der ikke har kunnet skaffes arresthuspladser.

Syd- og Sønderjyllands Politi beklager de 5 tilfælde.

Rigspolitiet kan tilslutte sig beklagelsen af de 5 tilfælde, herunder den manglende dokumentation af baggrunden for venterumsanbringelsen og forløbet heraf.

Rigspolitiet har noteret, at sagen har givet anledning til, at der af Syd- og Sønderjyllands Politi er fastsat en intern instruks, hvor det bl.a. præciseres, at anholdte - hvor fortsat frihedsberøvelse er påkrævet i et længere tidsrum, f.eks. med henblik på fremstilling i grundlovsforhør - som udgangspunkt skal anbringes i arresthuse. Det fremgår endvidere at instruksen, at der i givet fald må indkaldes yderligere politipersonale, såfremt dette er nødvendigt med henblik på transport mv. af den anholdte, ligesom det fremgår, at fravigelse fra udgangspunktet om anbringelse i arresthus konkret skal dokumenteres i form af tilførsler til døgnrapporten for så vidt angår begrundelse og omstændigheder.

Rigspolitiet har forstået Syd- og Sønderjyllands Politis ovennævnte instruks således, at der som udgangspunkt skal ske anbringelse i detentionslokaler, såfremt anbringelse i arresthus ikke er mulig. Det kan i tilknytning hertil oplyses, at Rigspolitiet er enig i dette, idet detentionslokaler er indrettede til overnatning, mens dette ikke nødvendigvis er tilfældet for så vidt angår venterum. Anbringelse i venterum med henblik på overnatning forudsætter således, at overnatning kan gennemføres på en rimelig måde, hvorved der bl.a. må ske en vurdering af venterummets størrelse og udstyr."

6. Justitsministeriet har i en udtalelse af 23. marts 2009 anført:

Justitsministeriet finder det beklageligt, at der i syv tilfælde er sket anbringelse i politiets venterum og detentioner i Åbenrå og Esbjerg, og at Syd- og Sønderjyllands Politi ikke fuldt ud har kunne dokumentere baggrunden for disse anbringelser, den tidsmæssige udstrækning heraf, og om de anholdte modtog forplejning.

Justitsministeriet bemærker dog, at Syd- og Sønderjyllands Politi har oplyst, at der forud for samtlige anbringelser er foretaget en konkret undersøgelse og vurdering af, om der fandtes ledige relevante arresthuspladser, og at det må antages, at de pågældende i forbindelse med anbringelserne er blevet tilbudt morgenmad, idet der i praksis serveres morgenmad til de anholdte ved anbringelser af længere varighed.

Syd- og Sønderjyllands Politi har efterfølgende udarbejdet en instruks for håndteringen af detentionsanbringelser, anbringelse af anholdte mv., der bl.a. fastsætter, at hvis der undtagelsesvist opstår situationer, der kræver at en anholdt, uden for detentionsbekendtgørelsens anvendelsesområde, anbringes i politiets detention med henblik på overnatning, skal den pågældende som udgangspunkt altid tilbydes fortæring, ligesom der i lokalet skal findes sovemadras mv. Det er endvidere fastsat i instruksen, at der i døgnrapporten bl.a. skal anføres oplysninger om baggrunden for og formålet med anbringelsen, beskrivelse af detentionslokalet, den ydede forplejning og varigheden af anbringelsen.

På den anførte baggrund, herunder det oplyste om at Syd- og Sønderjyllands Politi har udarbejdet en instruks vedrørende detentionsanbringelser mv. og at der er genetableret arresthuspladser i Statsfængslet Østjylland samt i arresthusene i Åbenrå og Hjørring, finder Justitsministeriet ikke anledning til at foretage sig yderligere."

7. Direktoratet for Kriminalforsorgen har i en udtalelse af 20. november 2008 oplyst at Arresthuset i Åbenrå var midlertidigt lukket i tiden fra den 1. februar 2008 til den 31. januar 2009. Direktoratet har videre oplyst at 24 arresthuspladser blev genåbnet i Statsfængslet Østjylland i november måned 2008. Dette skete efter at jyske politikredse havde kontaktet direktoratet om stigende arresthusbelæg.

Ombudsmandens udtalelse

Politiets detentioner er ikke beregnet til anbringelse af andre end berusere jf. detentionsbekendtgørelsens § 34.

Politiets venterum er beregnet til kortvarig anbringelse af anholdte f.eks. i forbindelse med efterforskning (afhøringer).

Rigspolitichefen har i rundskrivelse af 26. april 2006 til samtlige politikredse fastsat nogle regler bl.a. om anvendelse af detentionslokaler som venterum mv. Rundskrivelsen handler ikke direkte om anvendelse af venterum som der har været tale om i det foreliggende tilfælde.

I reglerne er det imidlertid sammenfattende anført at "anbringelse af [...] ikke berusede tilbageholdte personer som altovervejende hovedregel skal finde sted i de lokaler, der er indrettet og udstyret til det pågældende formål".

Det må have den helt absolutte undtagelsens karakter at der sker anbringelse af ikke berusede anholdte i detentioner og længerevarende anbringelse af anholdte i venterum. (Detentionslokaler kan anvendes som venterum men det forudsætter at den pågældende anholdte er indforstået hermed, jf. § 34 i den nævnte bekendtgørelse).

Den ovenfor gengivne instruks af 18. december 2008 fra Syd- og Sønderjyllands Politi er i overensstemmelse med min opfattelse. Instruksen er alene gældende for Syd- og Sønderjyllands Politikreds. Den foreliggende sag viser at der kan være behov for at tilsvarende instruks fastsættes for andre politikredse.

Jeg henstiller til Rigspolitichefen at overveje at foranledige at tilsvarende instruks bliver fastsat for landets andre politikredse.

Jeg udbeder mig underretning om hvad min henstilling giver anledning til.

Det er meget beklageligt at der i de syv omtalte tilfælde skete anbringelse i politiets detentionslokaler og venterum i Åbenrå og Esbjerg. Det er også meget beklageligt at Syd- og Sønderjyllands Politi ikke har kunnet redegøre for

eller dokumentere de nærmere omstændigheder i forbindelse med anbringelserne.

Da der nu foreligger den gengivne instruks, foretager jeg mig ikke videre.

Folketingets Retsudvalg modtager en kopi af dette brev med henvisning til spørgsmål 1029 (Aim. del.).

Jeg henviser til j.nr. 2008-4113-21.

Med venlig hilsen

/HansGammeltoft-Hansen